

คู่มือลักษณะกลุ่มในพิธีกรรมของชาวอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

ชัยวัฒน์ โภพรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ.2559

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

คุณลักษณะกลองตุ้มในพิธีกรรมของชาวอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

KLONGTOUM : FORM OF MUSIC IN RITUAL OF PEOPLE IN RENUNAKHON DISTRICT, NAKHONPHANOM PROVINCE, THAILAND.

ชัยวัฒน์ โกพลรัตน์ 5438086 MSMS/M

ศศ.ม. (ดนตรี)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : สนอง คลังพระศรี, ปร.ด. (ดนตรี), อนรรฆ จรรย์ยานนท์, ปร.ด. (ดนตรี),
ณัฐชา นัจจนาวากุล, ปร.ด. (ดนตรี)

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง กลองตุ้ม : คุณลักษณะในพิธีกรรมของชาวอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม เป็นงานวิจัยที่ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและพัฒนาการ บทบาทหน้าที่ รูปแบบการผสมวง และจังหวะการบรรเลงของกลองตุ้มในเขตพื้นที่อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

กลองตุ้ม เป็นนามที่ชาวในเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ใช้เรียกวงดนตรีประโคมชนิดหนึ่ง ที่นิยมใช้ประโคมในขบวนแห่ต่าง ๆ อันเป็นประเพณีที่สำคัญเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อ ศาสนา และวัฒนธรรมของชุมชน โดยเฉพาะในช่วงฤดูเดือน 6 ถึงเดือน 7 ซึ่งในท้องถิ่นมีการจัดงานบุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติและบุญบั้งไฟ จะมีการประโคมกลองตุ้มเพื่อนำไปรอบหมู่บ้าน จนถึงได้ว่ากลองตุ้มเป็นสัญลักษณ์และสัญลักษณ์ของงานบุญประเพณีนี้

การประโคมกลองตุ้มแทรกอยู่ในทุกพิธีกรรมในงานบุญที่มีการแห่ เช่น การแห่พระอุปคุต การแห่กองบุญต่าง ๆ แห่พระกัณฑ์จอบกัณฑ์หลอน แห่พราหมณ์ แห่พระเวสสันดรเข้าเมือง เป็นต้น โดยเฉพาะในเทศกาลบุญเดือนหก นอกจากจะเป็นสัญญาณยังเป็นสัญลักษณ์อันแสดงถึงเกียรติยศ และกลองตุ้มยังเป็นวงดนตรีประโคมเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมเพื่อความอุดมสมบูรณ์ที่ยังคงอยู่ในคติความเชื่อของชาวอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม สามารถเชื่อมโยงไปถึงคตินิยมของคนในภูมิภาคอุษาคเนย์ในวัฒนธรรมกลองทอง (มโหระทึก) ที่มีมาแล้วไม่น้อยกว่า 3,000 ปี

รูปแบบการผสมวงของกลองตุ้ม เป็นวงดนตรีประโคมที่ประกอบด้วยฆ้องและกลองเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วยฟ่งฮาด (ฆ้องไม่มีปี่) และกลองตุ้ม ซึ่งเป็นกลองไม้สองหน้าขนาดใหญ่หุ้มด้วยหนังควายหรือหนังวัวมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 50 เซนติเมตร สอดด้วยไม้คานหามเพื่อให้ง่ายต่อการบรรเลงขณะเคลื่อนที่ไปตามขบวน โดยเครื่องทั้ง 2 เป็นเครื่องดนตรีประโคมหลัก นอกจากนี้อาจจะมีเครื่องดนตรีอื่น ๆ เข้ามาประกอบ เช่น กลองหาง ลึง แด่ง ฆ้อง ตะโพน กั๊บแก๊บ กระจับปี่ พิณ แคน ปี่บรรเลงร่วมไปกับขบวนกลองตุ้มแต่ไม่เน้นเป็นรูปแบบตายตัวขึ้นอยู่กับโอกาสของชาวบ้านที่จะเอื้ออำนวย

คุณลักษณะของการบรรเลงกลองตุ้มในอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม แบ่งเป็น 2 กลุ่มจังหวะ คือ “จังหวะเดิน” และ “จังหวะอ้า” ในระหว่างการบรรเลงจะมีการบรรเลงจังหวะย่อยเชื่อมต่อระหว่างจังหวะทั้ง 2 ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นจะมีรายละเอียดและรูปแบบของคุณลักษณะที่แตกต่างกันออกไปในรายละเอียดแต่โครงสร้างชุดจังหวะการบรรเลงการบรรเลงมีรูปแบบที่เหมือนกัน

คำสำคัญ : กลองตุ้ม/ พิธีกรรม/ เรณูนคร/ นครพนม

KLONA TOUM FROM OF MUSIC IN THE RITUAL OF PEOPLE IN
RENUNAKHON DISTRICT, IN NAKHONPHANOM PROVINCE, THAILAND.

CHAIWAT KOPOLRAT 5438086 MSMS/M

M.A. (MUSIC)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: SANONG KLANGPRASRI, Ph.D. (MUSIC),
ANAK CHARANYANANDA Ph.D. (MUSIC), NACHAYA NATCHANAWAKUL.,
Ph.D. (MUSIC),

ABSTRACT

The objective of this study was to delineate the historical aspects, development, functions and performance of klong Toum drum music including mixing patterns and rhythms the people Renu Nakhon district of Nakhon Phanom province. The study took a qualitative approach in conducting research and presenting data. The results of this study revealed that Klong Toum is a popular traditional fanfare band music in Renu Nakhon area a in procession traditionally associated with important religious and cultural beliefs of the community, especially in the six-month Festival local events or which the music is played include Boun Phravessandorn or Boun Mahachart and Boum Bung-fai. These will events are accompanied by fanfare and dance around the village carrying. signs and symbols of merit. Fanfare and drum are in all the rites in merits and rituals such as the Upakut parade, Kanchob-Kanlon parade, Brahman parade, Pravetssandorn immigration parade etc., In the six-month Festival. Such as Klong Toun fanfare in the holy parade, signs representing a symbol of honor and associated with fertility rites remain in the beliefs of Renu Nakhon people. Apart from this, it is also linked to the 3,000 years old culture values of the people of Southeast Asia. Also known as the great bronze drum (Mahorathouk). The format of the Klong Toum band mixing consists of gong and drum it is primarily composed of surgery Phang-haad (flat gong) and drums, two large front wooden drums, covered with buffalo leather or calfskin, with a diameter of approximately 50 cm. In addition, there are other instruments such as drums with the tail assemble, Sing Seang, Sanai Kub Kaeb, Kachabpi, Kaen and Pi (pipe) all when are carried in procession but do not focus on a fixed style depending on the permitting occasion. The musical signature of Klong Toum in Renu Nakhon is divided into two categories; the rhythm is the "rhythm" and "ham" rhythms performance during instrumental tempo connected between the two subsidiaries. In any local area, there are different details and formats of musical performance evarying with the occasions, but the instrumental rhythm structure of the music has the same format.

KEY WORDS: KLONG TOUM/RITUAL /RENU NAKHON/ THAILAND

303 pages